John Rawls'un Mükemmel Toplum Düşüncesi: Eleştirel Bir Bakış

Ramazan ERDAĞ*

Özet:

John Rawls siyasal liberalizmin kavranması ve kurgularının daha anlaşılır olması amacıyla siyasal liberalizmin temellerini açıklamaktadır. Rawls iki temel sorunu ele almaktadır. Sorulardan biri, toplumlara en uygun adalet anlayışının ne olduğu diğeri ise; makul çoğulculuk ışığında hoşgörü zeminin ne olabileceğidir. Rawls'a göre siyasal liberalizm, iki temel sorunun birleşimi olan bu sorunun en makul cevabıdır. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı siyasal liberalizm temelinde makul toplum anlayışını incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Liberalizm, Eşitlik, Özgürlük, Mükemmel Toplum.

JEL Kodu: F50

John Rawls's Excellent Society Thought: A Critical View

Abstract:

John Rawls explain the fundamentals of political liberalism to understanding and make clear key points of the political liberalism. Rawls asks two questions. One of them is that what is the most suitable justice understanding for societies and the other is that what can be level of the tolerance in the light of reasonable pluralism. According to Rawls political liberalism is the best reasonable answer to these two questions. In this context the aim of this study is to research the reasonable society understanding of political liberalism.

Keywords: Political Liberalism, Equality, Freedom, Excellent Society.

JEL Kodu: F50

* Yrd.Doç.Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Eskişehir/TÜRKİYE E-posta: ramazanerdag@hotmail.com

1. GİRİŞ

John Rawls anayasal demokrasilerde nispeten düzenli bir toplum biçiminin olduğu fikrinden hareket etmektedir (Blunden, 2003). Rawls'un araştırmasındaki temel soru; toplumlara en uygun adalet anlayışının ne olduğu ve makul çoğulculuk ışığında hoşgörü zeminin ne olabileceği sorularının birleşimi ile makul dini, felsefi ve ahlaki doktrinlerin etkisiyle ciddi biçimde farklılaşmış özgür ve eşit vatandaşların oluşturduğu bir toplumun adalet ve istikrar içerisinde uzun süre varlığını sürdürmesinin nasıl mümkün olabileceğidir (Rawls, 2007). Bu sorulardan hareketle Rawls en makul siyasal adalet anlayışının ve makul çoğulculuk fikrinin kapsamlı açıklamasını yapmaktadır. Siyasal adalet anlayışı olarak toplumsal ve ekonomik eşitsizliklerin herkese adil bir fırsat eşitliği altında açık olan konumlara ve makamlara bağlanmasını ve eşitsizliklerin toplumun en dezavantajlı üyelerin en çok yararına olacak şekilde düzenlemesini savunmaktadır. Rawls (2007) burada toplum kavramına açıklık getirerek; toplumu, üyelik için herhangi bir şart gerektirmeyen, yani kişilerin doğumla üye olup ölümle ayrıldıkları, kişilerin birbirini eşit olarak gördüğü, eşit vatandaşlığın var olduğu, ortak bir amacı ve hedefi bulunmayan, demokratik ve özgür insanların bir arada bulunduğu makul gruplar olarak tanımlamaktadır. Bu tanım aynı zamanda makul çoğulculuğa işaret etmektedir. Makul çoğulculuk fikri ise toplum içinde özgür ve eşit vatandaşlar arasındaki farklıkların makul vatandaşların üzerinde uzlaşacağı bir örtüşen görüşbirliği çatısı altında, bu farklı fikirleri makul olarak görmesidir.

2. RAWLS VE TOPLUM

Rawls'un teorisinde toplum adilane bir işbirliği sistemidir (Putte, 1995). Toplum kavramının tanımında da açıkça ifade edildiği gibi, toplum ya da bireylerin bu siyasal adalet anlayışını ve makul çoğulculuk fikrini benimseyebilmeleri için demokratik ve özgür olmaları şarttır. Eğer toplum ya da bireyler demokratik ve özgür değilse demokratikleşmeleri ve özgürleşmeleri gerekmektedir.

Rawls (2007) öncelikle insanların her şartta ve kanunlar önünde eşit hak ve özgürlüklere sahip olması gerektiğini savunur. Ancak bu hak ve özgürlüklerin toplumun tüm kesimine eşit oranda dağıtımı her zaman mümkün olmayabilir. Örneğin anayasal kurallar ve mevcut kanunlar eşitlikten yana olsa; iktidarı elinde bulunduranlar ve atanmış kamu yöneticileri kendi yandaşları ve destekçileri yönünde eşitliği bozabilmektedirler. Rawls (2007) bu noktada mevcut eşitsizliğin toplumun en dezavantajlı üyeleri yararına olmasını düşünmektedir. Rawls eşit hak ve özgürlüklere sahip olmasının eşitsizliğin toplumun dezavantajlı üyeleri lehine olmasına öncelikli olması gerektiğini savunmaktadır. "Bu düzenleme aynı zamanda Rawls'un 'hakkaniyet olarak adalet' savının temelidir" (Keyman, 2000). Ancak toplumda oluşan eşitsizliklerin en dezavantajlı ya da başka bir ifade ile azınlığın lehinde olması topumda ayrıca bir anlaşmazlık ve huzursuzluk oluşturması da muhtemeldir.

Rawls (2007) esas olarak toplumu herhangi bir üyelik şartına bağlı olmaksızın doğumla girilip ölümle çıkılan bir olgu olarak benimsese de; insan, sosyal ortamın bir gerçeği olarak ben-öteki ikileminde kendine bir yer bulan ve oluşan yeni gruplar neticesinde üstünlük yarışına giren bir öğedir. Bundan dolayı toplum içinde oluşan bu gruplar –her ne kadar grupların büyük bir çoğunluğu demokrasiyi savunduklarını iddia etseler de- söylemlerinde mevcut şartlarda daha çok hak ve özgürlük talep etmekte ve bir anlamda eşitsizliğin kendileri lehinde olmasını istemektedirler. Rawls (2007) bu sorunun aşılması için topluma ayırt edici nitelikler ve nihai bir amaç yüklememektedir. Ancak herhangi bir amacı bulunmayan ve ayırt edici bir

özellik elde edilemeyen bir ortamda insanların hep bir arada olması, kendi siyasi ve ahlaki düşüncelerini bir yana bırakıp aynı şartlarda yer alması nasıl gerçekleşebilir?

Toplumun tanımında Rawls'un yer verdiği diğer bir kurgu ise insanların iki türlü kimliğe sahip olduğudur. Bunlardan birincisi siyasi kimlik diğeri ise ahlaki kimliktir. Rawls (2007) insanların birey olarak siyasi kimliklerini muhafaza etmelerinin herhangi bir sakıncasını görmemektedir ancak bu bireylerin toplum içinde siyasi kimliklerini bir kenara bırakıp ahlaki kimliği ile toplumda yer alması gerektiğini savunmaktadır. Rawls'un ideal toplum anlayışının temellerini oluşturan bu kuramlar toplumu birlik ya da cemaat anlayışının dışında tarafsız ve eşit kılan yönü ile ele alındığında gayet makul ve mükemmel görünebilir. Burada asıl sorulması gereken soru; bireylerin kendi fikrinden olmayıp, aynı siyasi düşünceleri paylaşmayan ya da aynı dine mensup olmayan bireylerle eşit özgürlük ve haklara sahip bir toplumun mümkün olup olamayacağıdır. Bu noktada siyasal partilerin ya da dini liderlerin gruplarını ve cemaatlerini nasıl yönlendirecekleri önem kazanmaktadır. Birlik ya da cemaat düşüncesinden makul toplum düşüncesini benimsemek bireyler için pek de kolay gerçekleşebilecek bir olgu olarak gözükmemektedir. Ahlaki ve dini değerleri birbiri ile bağdaşmayan kişilerin aynı ortamda eşit hak ve özgürlükleri paylaşabileceği muğlâktır.

Burada kurgulanan toplum ve adalet anlayışı ilkesi pek tabii ideal olan, hedeflenen bir olgudur. Rawls (2007)'a göre bunun gerçekleşebilmesi için toplum içinde makul kapsamlı doktrinler çerçevesinde siyasal adalet anlayışının yerleşmesi gerekmektedir. Ayrıca siyasal liberalizmin başarılı olabilmesi için insanların demokratik ve özgür olmaları gerekmektedir. Makul çoğulculuk anlayışı ise; işbirliği neticesinde özgür ve eşit olarak başkalarının da fayda görebileceği bir toplum modelidir. Bu bağlamda aynı görüşleri paylaşmayan bireylerin makul olarak gördüğü ve sonunda kendisinin de bundan fayda sağlayabileceğine inandığı bir olgudur. Toplumun kamplaşmadan ve kutuplaşmadan makul çoğulculuk fikrine kayması ve benimsemesi arzu edilen bir beklentidir. Ancak bu beklentinin gerçeğe dönüşmesi toplumdaki bireylerin eğitim ve kültür seviyesi ile demokratikleşme düzeyine bağlıdır.

3. KAMUSAL AKIL VE MAKUL ÇOĞULCULUK

"Siyasal Liberalizm'de yer aldığı haliyle "kamusal akıl", liberal bir toplumda temel anayasal, siyasal, iktisadi kurumlar ve prosedürlerin kurucu normatif ilkesidir" (Denli, 2006). Toplumun makul çoğulculuk ve siyasal adalet anlayışı ile birlikte şekillenen işlevsel yapısı kamusal akıl düşüncesi ile pekiştirilmektedir. Rawls (2007) makul kapsamlı doktrinlerin toplum tarafından benimsenerek ortak bir kamusal aklın oluşacağını ve ortaya çıkan kamusal aklın ise toplumun tüm kesimlerine eşit mesafede olup herkese eşit oranda fayda sağlayacağını belirtmektedir. Sistemin kamusal akıl yürütememesini ise toplumun demokratik olamamasına bağlamaktadır.

Oluşan bu kamusal akıl gerçekten de herkese eşit fayda sağlayabilecek midir? Ya da farklı düşünce ve beklentileri olan bireylerin toplum dışına itilmesine yol açabilir mi? Dini ve felsefi doktrinlerin dışında makuliyet fikrinden hareketle oluşan bu kamusal akıl fikri bu fikri benimsemeyenleri ya da kendisine fayda getirmeyeceğine inananları ne derecede tatmin edecektir? Yoksa bu kamu gücünü de elinde bulunduranların bir zorlaması şekline dönüşüp toplum içinde ayrıca bir gruplaşma ya da hakların kısıtlanmasını haline gelir mi? Bu konu zaman içinde oluşacak farklı gelişmeler neticesinde netleşecektir.

Siyasal Liberalizm, toplumda oluşan farklı fikirlerin makul çoğulculuk ve örtüşen görüşbirliği çerçevesinde kamusal akıl yürütmek suretiyle makul kabul edilebilecek bir görüş ortaya çıkarmasını hedeflemektedir. Toplumun bu hedefe ulaşabilmesi için farklı fikir ve

düşüncelerin ortak bir zeminde buluşması ve oluşan bu kamusal akıl dışında hareket etmenin toplumun hiçbir kesimine yarar sağlamayacağı şeklinde bir *modus vivendi* [şartlara bağlı geçici anlaşma] yaratılarak toplumu makul bir kararda tutma hedefini gerçekleştirmeyi düşünmektedir. Rawls (2007) ortaya çıkacak bu makul kararların önce *modus vivendi* şeklinde oluşması, daha sonra yüksek mahkeme gibi kamu kurumlarının bu kararları benimseyerek tüm makul toplum tarafından da benimsenmesini sağlayacak bir ortama ulaşılmasını düşünmektedir.

Peki, yaratılan bu *modus vivendi* kamusal desteğini farklı şekilde kullanarak ortaya çıkan farklı düşüncelere karşı baskıcı bir tutum haline dönüşür ve farklı düşünce sahiplerini sistem dışına itmeye kalkarsa ortaya çıkacak çatışma ortamı nasıl önlenir? Rawls bu konuda makul çoğulculuk ilkesine işaret ederek toplumun bireylerinin demokratik ve özgür olduğunu farz ve kabul ederek bu söylemleri gerçekleştirmektedir. Ancak bireylerin ortaya çıkan bu makul fikri benimsememeleri halinde yaptırım ile karşılaşacağını düşünmeleri ve toplum dışına itilme korkusu bu fikrin uygulanabilirliğinin çelişkisidir.

Rawls (2007)'un kuramlarında tarif edilen toplum ve birey modeli siyasal liberalizmin amaçlarının en temel varlıklarıdır. Bu modelin sosyal hayatta gerçekleşebilmesi üzerinde duracak olursak, farklı görüş ve fikirleri bulunan bir toplumun ya da milletin makul kapsamlı doktrinler çerçevesinde makul bir görüş benimseyebilmesinin önündeki engellerden biri de toplumu oluşturan bireylerin ortaya çıkacak bu makul görüşün toplumun çoğunluğunun bir kararı olarak oluşmasını istemesidir. Rawls (2007)'un siyasal adalet anlayışında yer alan eşitsizliğin toplumun en dezavantajlı kesiminin lehinde olmasını istemesi bu örnekte makul kararın ortaya çıkmasını engelleyecektir. Çünkü toplum farklı görüşlerin içerisinde en dezavantajlı grubun fikrini makul olarak benimsemeyecektir. Aksine dezavantajlı grubun ya da azınlığın çoğunluğun fikrini makul olarak kabul etmesini isteyecektir.

Bu tartışmalar ışığında siyasal adalet anlayışının kabullenmesi, farklı görüş ve fikirlerin makul bir görüşbirliği çatısı altında benimsenmesi kolay gerçekleşmeyecek gibi gözükmektedir. Birincisi makuliyetin ölçüsü ne olacaktır? Hangi görüş ya da fikirler makul olarak kabul edilecektir? Bu fikirlerin karışımında ortaya çıkan makul görüşü kim onaylayacaktır? Eğer ortaya çıkan bu makul fikre uymak ya da kabullenmek istemeyen olursa bunların yaptırımı ne şekilde olacaktır? Belki de tüm bu soruların cevabı siyasal liberalizmin tam anlamıyla uygulanmasından sonra verilebilecektir.

Siyasal liberalizm düşüncesinde kişileri fert olarak ele aldığımızda kendi fikir ve düşünceleri ile kendi yaşam alanlarında serbestçe yaşam hakkını kullandıkları, ancak toplumun bir bireyi olarak düşündüğümüzde kamusal akıl fikrinden hareketle makul doktrinleri benimsemiş, karşısındakinin fikirlerini de makul olarak görebilen bir kavram olarak düşünebiliriz. Burada özel alan-kamusal alan ayırımından ziyade kişisel akıl-toplum aklı olarak adlandırılabilecek bir ayırım ortaya çıkmaktadır. Bireyler özel yaşamında, siyasi kimliklerinin altyapısı ile kişisel akıllarını kullanıp özgürce yaşam hakkına sahipken, toplum hayatında ahlaki kimliğinin ön plana çıktığı toplum aklının gereğini yerine getiren makul vatandaşlar olarak ortaya çıkmaktadır. Burada sorgulanan bireylerin özel hayatındaki gerçekleri ile toplum gerçekleri arasında rasyonel bir bağ kurup kamusal akıl yürütüp yürütemeyeceğidir.

Rawls (2007)'un bu noktada önerdiği kamusal akıl düşüncesi aslında mükemmel toplumun en önemli özelliğini oluşturmaktadır. Bireylerin eşit hak ve özgürlüklere sahip olması, demokratik düşüncelerine paralel olarak kamusal akıl yürütmeleri bu toplumun en önemli özelliği olacaktır. Toplumda ortaya çıkan sorunların çözümünde ortaya konulan çözüm önerilerinin bireylerin dini, ahlaki ya da değerleri ile ne derecede uyuştuğu ya da kendi düşünceleri paralelinde olup olmadığı değil toplumun temek hak ve özgürlüklerine zarar verip vermediği ve makul olup olmadığı değerlendirilecektir.

Bu kapsamda toplum ortak kamusal akla nasıl varacaktır? Ortaya konan çözüm önerileri ve farklı fikirler bireylerin dini ya da ahlaki tercihlerini yansıttığından toplumun tümüne ortak makul bir görüş olarak sunulabilecek ve eşitsizlik durumunda toplumun en dezavantajlı üyeleri lehine olabilecek fikirlere nasıl ulaşılacaktır? Ortaya çıkan bu fikir toplumdaki makul vatandaşlar tarafından makul olarak kabul edilebilecek seviyeye nasıl getirilecek ya da buna kim karar verecektir?

Rawls (2007) kamusal akıl fikrini açıklarken, farklı fikir ve görüşlerin bireylerin ve devletin mevcut anayasal düzeni ile çatışmadığı sürece sorun olmayacağını ve makul kapsamlı doktrinlerin ve makul vatandaşların meydana getirdiği makul fikirlerin benimsenmesi gerektiğini açıklamaktadır. Peki, bireylerin farklı düşünce ve görüşleri devletin mevcut anayasal düzeni ile çatışmaz ancak ortaya çıkan makul sayılabilecek görüşün bireyin dini ya da ahlaki değeri ile çatışması durumunda birey savunduğu bu değerlerden vazgeçmek zorunda kalabilecek midir? Bireyin bu olguyu kabullenmesi ve mevcut şartlarda kamusal akla uygun davranması beklenebilir mi? Birey tercihini kendi ahlaki ya da dini tercihlerinden yana kullanırsa kamusal akıl bu çelişkiyi nasıl ortadan kaldıracaktır?

Eşit hak ve özgürlerden yana, her türlü düşünce akım ve ideolojiye eşit mesafede duran toplum modeli ile demokratik ve makul kapsamlı doktrin fikrini benimsemiş bireylerin bir araya gelmesi neticesinde siyasal liberalizmin hedefleri gerçekleşebilir. Rawls (2007) aslında bu modeliyle mükemmel bir toplum şeklinden bahsetmektedir. En ileri seviyede demokrasiyi yaşayan, en adaletli ve özgürlüklerin en geniş anlamda var olduğu toplumlarda bile söz konusu kurgunun her zaman gerçekleşemediği ve çatışma ortamının her zaman var olduğu söylenebilir. Rawls'un bu kuramında asıl dikkati çekilmesi gereken taraf kuramın temelinde var olan toplum modelinin ele alınmasıdır. Daha doğrusu mükemmel toplum modelinin oluşturulmasıdır.

Mükemmel toplum modelinde istenen toplum içindeki bireylerin her birine eşit hak ve özgürlüklerin verilmesi ve eşitsizliklerin toplumun en dezavantajlı üyelerinin yararına olması ilkesinin gerçekleştirilebilmesidir. Bunun sağlanabilmesi öncelikli olarak bireylerin eğitim seviyelerine, dini ve ahlaki değer yargılarına ve toplumun üzerinde bulunduğu coğrafi koşullara bağlıdır. Bireylerin toplum içindeki diğer bireyleri eşit ve makul olarak görebilmeleri, farklı düşünce ve fikirlerin de makul olarak algılanıp kabullenmesi ve kamusal akıl yürütebilmesi için öncelikle toplum fikrini benimsemiş olması gerekmektedir. Ayrıca toplum içinde en dezavantajlı grubun üyesi olan birinin de makul olarak görülebilmesi ve eşitsizliğin o grup yararına olması fikri bireyler tarafından kabullenilecek midir?

John Rawls (2007) bu konuda sadece toplum modelini açıklamakta ve bu modelin nasıl hayata geçirileceği hususunda detaylı açıklama yapmamaktadır. Rawls (2007)'a göre bireyler özgür değilse özgürleştirilmesi, demokratik değilse demokratik olmaları gerekmektedir. İdeal –mükemmel- toplum modeli ise makul vatandaşların oluşturduğu bir gruptur. Ancak mevcut koşullarda siyasal liberalizmi tercih edecek grup ya da toplumların mevcut statükonun devamını savunan lider ya da önderlerinin bu aşamadaki tavır ve davranışları hangi yönde şekillenecektir? Ya da mevcut baskı gruplarının tavrı ne şekilde olacaktır? Rawls bu konuda da bir açıklama yapmamaktadır.

Siyasal liberalizm en geniş toplumsal mutabakatın sağlanacağı kamusal akıl fikri ile benimsenen makul görüşbirliği neticesinde bireylerin kendi düşünce ve fikirlerini özgürce savunabileceğini iddia etmektedir. Buradaki ölçüt ise bu fikirlerin devletin temel değerleri ile çatışmamasıdır. Ancak devletin temel değerleri diye nitelendirilen düzenlemelerin ya da kanunların makul doktrinler olup olmadığı ya da kamusal akla uygun olup olmadığı belli değildir. Diğer bir deyişle devletin tüm temel değerlerinin ve düzenlemelerinin kamusal akıl yürütme sonucunda ortaya çıktığı ya da makul sayılabileceğini iddia edebilir miyiz? Bu

durumları denetleyebilecek bir yapı mevcut mudur? O zaman bireylerin farklı görüş ve fikirlerinin devletin değerlerine ve düzenlemelerine karşı olup olmadığına nasıl karar verebiliriz?

John Rawls (2007), bireyleri eşit hak ve özgürlüklere sahip, demokratik, makul görüşü kabul eden, kamusal akıl yürütebilen, farklı görüş ve düşüncelerin de makul sayılabileceğine inanmış, benim de *mükemmel toplum* diye adlandırdığım ideal toplum modeli ve bu toplumu oluşturan bireylerin özelliklerini belirttiği siyasal liberalizm modeli ile yeni liberalizm anlayışı ve liberalizmin nasıl siyasal olduğunu açıklamaktadır.

SONUÇ

Rawls'un liberalizm anlayışında özgün bir toplum ve makul bireyler ön plana çıkmaktadır. Toplum ve bireylerin özellikleri ve yapısı açıklanmakta, bu koşullar göz önüne alınarak kamusal akıl ile birlikte farklı görüş ve düşüncelere sahip vatandaşların nasıl bir arada yaşayabileceği ve istikrarlı bir siyasal ortamın nasıl sağlanabileceği konuları üzerinde durulmaktadır.

İdeal olarak tarif edilen birey ve toplum modeline ulaşmak ve siyasal adalet anlayışını sağlamak ancak bireylerin ben merkezinden biz merkezine yönelmesine, eğitim seviyelerinin ve refah düzeylerinin yükselmesine bağlı olacaktır. İnsanların ekonomik gelişmişlik seviyeleri siyasal tercihlerini etkileyebilmektedir. Bu nedenle ideal topluma ulaşabilmenin diğer bir şartı ise ekonomik gelişmişliktir. Rawls'un ekonomik durumunu pek ele almadığı toplum modelinin beklenen standartlarda olması ve kamusal akıl yürütebilmesi amacıyla farklılıkları asgari seviyede tutabilmesi ve diğer farklı görüş ve düşünceleri makul kabul edebilmesi için toplumu oluşturan bireylerin ekonomik yönden de gelişmiş olması hayli önemlidir.

Tüm bu değerlendirmeler ve eleştiriler ışığında John Rawls'un siyasal liberalizme getirdiği yeniliklerin, makul birey ve toplum hedefinin ve nihai amacı olan makul dini, felsefi ve ahlaki doktrinlerin etkisiyle farklılaşmış birey ve toplumların adalet ve istikrar içerisinde uzun süre varlığını sürdürebilmesinin şartı olan mükemmel toplum modelinin hayata geçirilebilmesinin zor olduğu söylenebilir. Bu kavramları ve düşünceleri gerçekleştirici olacak bireylerin bu doktrinleri benimseyip kamusal akıl yürütebilmesi ise; eğitim seviyesinin yükselmesine, eşit hak ve özgürlüklere sahip ve demokratik olmasına ekonomik ve sosyal yönden refah düzeyinin artmasına bağlıdır.

KAYNAKÇA

Denli, Özlem (2006) "John Rawls'un Halkların Yasası'nda İnsan Hakları Düşüncesi", *Sivil Toplum Dergisi*, 3(13-14).

Rawls, John (2007) *Siyasal Liberalizm*, Çev., Mehmet Fevzi BİLGİN, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Blunden, Andy (2003) *Rawls' Political Liberalism*, http://home.mira.net/~andy/blackwood/rawls.htm, (20.05.2007).

Keyman, E. Fuat (2000) *Türkiye ve Radikal Demokrasi: Geç Modern Zamanlarda Siyaset ve Demokratik Yönetim*, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Putte, André Van de (1995) "Rawls' Political Liberalism. Foundations and Principles", *Ethical Perspectives*, 2(3): s.107-129.

Extended Abstract

John Rawls explain the fundamentals of political liberalism to understanding and make clear key points of the political liberalism. Rawls asks two questions. One of them is that what is the most suitable justice understanding for societies and the other is that what can be level of the tolerance in the light of reasonable pluralism. According to Rawls political liberalism is the best reasonable answer to these two questions. In this context the aim of this study is to research the reasonable society understanding of political liberalism.

According to Rawls's theory the society is a fair system of social cooperation (Putte, 1995). As clearly stated in the definition of the concept of community, society or individuals to adopt the idea of pluralism and reasonable political conception of justice must be democratic and free. If society or individuals are not democratic and free society, democratization and liberation or individuals is required.

Rawls (2007) argues that the people should primarily have equal rights and liberties in all circumstances. However, all segments of society equally in the distribution of these rights and freedoms is not always possible. For instance, if the constitutional rules and the current laws in favor of the equality, power holders and their allies and supporters dedicated to the public administrators can distort equality. In this context Rawls claims that the existing inequality must be for the benefit of the most disadvantaged members of society. Rawls also argues that is equal to the inequality of rights and freedoms is in favor of the disadvantaged members of the advocates should be a priority. According to Rawls having equal rights and freedoms should be a priority than inequality is in favor of the disadvantaged members of the advocates. However having inequalities in favor of the societies most disadvantaged minority is also likely to create a dispute and unrest.

Political Liberalism aims to reveal considerable public opinion with pluralism and overlapping consensus of different ideas within the framework of society. In order to achieve this goal and meet the different thoughts and ideas on a common ground society is to move out of public reason that no segment of society will not provide benefits in the form of a *modus vivendi* [tentative agreement on the circumstances] to achieve the goal of keeping a resolution creating a society considers reasonable. Rawls (2007) thinks the decisions firstly appear a reasonable *modus vivendi*, and to be adopted by the highest court of public institutions and all society.

Political liberalism claims of individuals to defend their own thoughts and ideas freely adopted by the broader social consensus will be provided a reasonable consensus with the idea of public reason. The measure of value of this argument is that these ideals shouldn't interfere with the core values of the state. However, whether the regulations or the laws of the state regarded as the core values of reasonable doctrines are considerable doctrines or appropriate to public reason is unclear.